

Forfatter Nasim Nazari om Andreas Siquelands utstilling

Kunstbanken senter for samtidskunst 29.08.-11.10.2026

Rehearsal for a Border Crossing – Andreas Siqueland

Tittelen på Andreas Siquelands verk, *Rehearsal for a Border Crossing*, plasserer oss allerede fra første stund i en uavsluttet situasjon. Det vi møter, er en øvelse på å krysse grensen, en tilstand før selve hendelsen og en forberedelse på noe som ennå ligger foran oss. Samtidig er det som om denne hendelsen allerede har funnet sted utallige ganger. Nettopp denne avstanden mellom «øvelsen» og «hendelsen» skaper en av verkets viktigste spenninger.

I maleriet er kropper, skjeletter, planter og fargemasser presset så tett inn i hverandre at grensene mellom dem blir vanskelige å skjelne. Menneskekroppen er ikke lenger det selvstendige og sammenhengende subjektet som befinner seg i bildets sentrum og organiserer verden rundt seg. Kroppene er brutt opp, spredt og avhengige av hverandre. Noen er fortsatt i bevegelse, noen er blitt til knokler, mens andre har smeltet så fullstendig sammen med omgivelsene at det er vanskelig å si med sikkerhet hvor kroppen slutter og landskapet begynner.

Teksten som følger verket, beskriver dette rommet som et område mellom natt og dag; et slags myrlandskap fylt av skjeletter og ukjente menneskeskikkelser som har flyktet fra katastrofene rundt seg. De klamrer seg til hverandre, til trærne, til sine forfedre, og til og med til seg selv. Noen skriker, noen vandrer desorienterte omkring, mens andre synes å ha nådd en form for overgivelse. Men det som interesserer meg ved denne scenen, er at lidelsen ikke fremstilles som en isolert eller utelukkende individuell erfaring. Siqueland lar oss se en sosial tilstand der mennesket har mistet den stabiliteten som vanligvis gjør det mulig å fremstå som et avgrenset og selvstendig individ. Disse skikkelsene befinner seg i bevegelse, men bevegelsen ser ikke ut til å være uttrykk for frihet. Den er snarere fremtvunget av en verden rundt dem som ikke lenger gir dem mulighet til å bli.

Det er her grensen får betydning. Vi forestiller oss gjerne grensen som en geografisk linje som skiller ett territorium fra et annet. Men i det sosiale livet er grensen langt mer enn en strek på et kart. Grensen avgjør hvem som får bevege seg, hvem som må stanses, hvem som blir tatt imot,

og hvem som må forklare og legitimere sitt eget nærvær. Derfor er erfaringen av grensen heller aldri den samme for alle. I denne forstand går grensene ikke bare mellom land. De går også mellom sosiale posisjoner.

Et viktig trekk ved Andreas' verk er at nesten alle formelle kjennetegn er fjernet. Vi vet ikke hvor disse menneskene kommer fra, hvor de er på vei, eller hvem de er som individer. Det som står igjen, er kroppen.

Dette fraværet løfter verket ut av fortellingen om en bestemt migrasjon. Vi kan ikke lenger uten videre plassere disse skikkelsene i velkjente kategorier som migrant, flyktning, borger eller utlending. Andreas setter midlertidig til side de identitetskategoriene vi vanligvis bruker for å forstå menneskelig forflytning, og konfronterer oss i stedet med et mer grunnleggende nivå av erfaringen: kropp utsatt for fare, avhengige av hverandre for å kunne fortsette å leve.

Denne avhengigheten finnes også i selve maleriets struktur. Ingen av skikkelsene er egentlig selvstendige. Kroppene ligger over hverandre, fortsetter inn i hverandre, og enkelte steder kan deler av én kropp bare skilles ut gjennom en annen. Denne fortetningen forstyrrer vår vante forestilling om mennesket som et autonomt og uavhengig individ.

Under normale omstendigheter kan samfunnet opprettholde illusjonen om individuell uavhengighet. Vi arbeider, eier, velger og forestiller oss at vi selv er ansvarlige for retningen livet vårt tar. Men kriser synliggjør avhengigheter som hele tiden har vært der: vår avhengighet av andre mennesker, av ressurser, av omgivelsene og, i siste instans, av de materielle betingelsene som gjør livet mulig.

I dette verket blir selv skillet mellom menneske og natur ustabilt. Vann, trær, jord, knokler og kropp er i det samme rommet. Naturen er ikke en bakgrunn for menneskets drama. Den er en del av den samme tilstanden mennesket selv er fanget i.

Gjennom sitt kunstnerskap har Andreas flere ganger tatt maleriet ut av rollen som et autonomt bilde og satt det i direkte forbindelse med omgivelsene. Hos ham er stedet ikke noe som tilføres etter at maleriet er ferdig. Stedet deltar aktivt i produksjonen av mening. Rehearsal for a Border Crossing kan forstås som en videreføring av denne praksisen, men her får spørsmålet om forflytning en tydeligere sosial betydning. Det er selve muligheten til å bevege seg som blir satt på spill.

I vår samtid er mobilitet, på samme måte som rikdom og trygghet, dypt ulikt fordelt. Noen mennesker kan bevege seg gjennom verden nesten uten å bli konfrontert med grensen som realitet, mens andres liv i stor grad blir definert av den. Bevegelsesfrihet fremstår som en individuell rettighet, men er i praksis avhengig av nasjonalitet, klasse, kapital, dokumenter og politisk status.

Under slike forhold er «kroppen i bevegelse» aldri bare en kropp. Allerede før den når grensen, har en rekke institusjoner vurdert dens verdi, dens legitimitet og dens rett til å bevege seg. Kanskje er det nettopp derfor Andreas' skikkelser mangler så tydelig individualitet. De er verken portretter eller karakterer med egne biografier. I unntakstilstanden trer individualiteten tilbake, og noe mer kollektivt kommer til syne. Det vi står overfor, er en befolkning i bevegelse.

Rommet der verket vises, var en gang hvelvet til Norges Banks avdeling i Hamar; et rom bygget for oppbevaring, beskyttelse og sikkerhet. I dag plasserer Siqueland, innenfor denne beskyttende arkitekturen, et bilde av kroppar som nesten fullstendig mangler beskyttelse. Slik oppstår en slående kontrast mellom to forhold:

det samfunnet er i stand til å beskytte, og det som blir stående ubeskyttet.

Denne kontrasten fører verket bort fra en rent humanistisk fortelling om lidelse. Spørsmålet handler ikke lenger bare om vår evne til å føle med dem som er fanget i katastrofen. Det handler om strukturene som fordeler sårbarhet ulikt.

Alle mennesker er sårbare, men ikke alle gjøres like utsatte.

Alle er avhengige av omgivelsene, men ikke alle bærer konsekvensene av ødeleggelsen av dem i samme grad.

Alle lever i en verden av grenser, men grensen betyr ikke det samme for alle.

Sett fra dette perspektivet er Siquelands tilsynelatende kaotiske maleri tvert imot bemerkelsesverdig presist. Verden han fremstiller, er ikke en verden uten orden. Den er resultatet av en orden hvis konsekvenser viser seg som uorden på menneskekroppen.

Og kanskje er det nettopp dette som gjør Rehearsal for a Border Crossing til et så tydelig samtidsverk. Det forsøker ikke å dokumentere en bestemt krise eller gi oss et entydig offer eller en entydig skyldig. I stedet fremstiller det en tilstand der krise, forflytning og utrygghet gradvis er blitt en del av verdens normale erfaring.

I en slik verden innebærer det å «krysse en grense» mer enn å bevege seg fra ett territorium til et annet. Grensen er stedet der den sosiale ordenen gjør seg synlig; stedet der det blir tydelig hvem som har mulighet til å bevege seg, hvem som har mulighet til å bli, og hvis liv som i krisens øyeblikk anses som verdt å beskytte.

Og kanskje er det nettopp derfor Siqueland ikke har malt selve grensepasseringen, men øvelsen på den.

For spørsmålet handler ikke bare om grensen disse skikkelsene står overfor i dag. Det handler om en verden som, tilsynelatende hver eneste dag, forbereder stadig flere mennesker på den neste grensen de må krysse.